

Vänsterpress om Vänsterpartiets 39:e kongress (jan. 2012)

Mellan den 5-8 januari 2012 höll Vänsterpartiet kongress i Uppsala. Det kongressbeslut som fick mest utrymme i massmedia var valet av Jonas Sjöstedt till ny partiordförande, men givetvis handlade kongressen också om mycket annat. Bl a antogs ett ”strategidokument” och många andra beslut som rör partiets färdriktning. Vart är Vänsterpartiet då på väg? Nedan har vi samlat kommentarer från den (utomparlamentariska) vänsterpressen. Artiklarna återges i tidsföljd.

Innehåll

Proletären	1
Offensiv	4
Internationalen.....	6
Nya Arbetartidningen.....	7
Arbetarmakt.....	13

Proletären

11 januari 2012

Ledare

Vart tog klasskampen vägen?

Dagarna före V-kongressen i Uppsala publicerade den tilltänkta ledarduon Jonas Sjöstedt och Ulla Andersson en programförklaring på DN-debatt (4/1).

”I en tid när S och MP blir alltmer försiktiga för att inte stöta bort medelklassväljare måste Vänsterpartiet vara visionärt”, skrev de i en offentlig vädjan om stöd.

Visionen sammanfattades sedan i tre punkter: 1) ”Vi har ingen anledning att ge avkall på vår grundläggande EU-kritik”; 2) ”Vi vill dela upp storbankerna så att den spekulativa delen inte drabbar hushållen”; 3) ”Det är hög tid att ta ett första steg mot 35-timmarsvecka genom att under nästa mandatperiod korta normalarbetstiden till 37 timmar.”

Nu köpte kongressen inte ledarduons förklaring rätt av. Den första som rök var Ulla Andersson. Med knapp majoritet sa kongressen nej till ett delat partiledarskap, vilket dagen därpå gav förhandsfavoriten Sjöstedt en jordskredsseger i partiledarvalet.

Därefter tog kongressen Sjöstedt i örat i EU-frågan. Fast bara lätt. Kongressen behöll kravet på att Sverige skall lämna EU och skärpte den föreslagna formuleringen. Men samtidigt skall V föra en aktiv politik för att reformera EU inifrån, vilket ger Sjöstedt fritt fram att lägga all tyngd på sin reformistiska EU-kritik.

Kongressen skärpte också till kravet på 6 timmars arbetsdag, som förvandlades från allmän vision till dagsaktuellt krav. Detta ovälkomna beslut verkar dock inte störa ledningens planer, för redan samma kväll förklarade Ulla Andersson, som ännu är partiets ekonomiske talesperson, att vägen till målet är att först ställa det mer realistiska kravet på 37-timmarsvecka.

Så utgör den nu halverade ledarduons DN-artikel fortsatt en programförklaring. Ambitionen är att formulera det Sjöstedt kallar en ”genomförbar politik”, dvs en politik som inte kan avfärdas som orealistisk och som har potential att vinna majoritet i riksdagen och i övriga parlamentariska församlingar, som är de enda forum där Vänsterpartiet numera är aktivt som parti.

Jonas Sjöstedt är definitivt den perfekta ledaren för det vänsterreformistiska valparti som Vänsterpartiet är och vill vara. Sin ungdoms kommunism tvålade han bort för många, många år sedan och han är alltid övertydlig när det gäller att ta avstånd från socialistiska länder, som från Kuba; han är verbal, klädsamt lågmäld och väl insatt i de flesta av Vänsterpartiets profilfrågor. Det enda negativa som kongressen hade att anföra mot honom var att han är av fel kön, en invändning som gick upp i rök när han väl blivit vald.

Det lite ironiska är att det är Lars Ohly som gjort Sjöstedt möjlig. När Ohly valdes till ordförande 2004 var Vänsterpartiet ett splittrat parti, där sk förnyare, anförda av Johan Lönnroth och hans Vägval Vänster, stod mot en frasaradikal vänster, en splittring som ensam-showande Gudrun Schyman inte brydde sig nämnvärt om. Schyman var sig själv nock.

Kompromisskandidaten Ohly, som hade ett ben i varje läger, hade att sy ihop detta splittrade parti och han berömmar sig med rätta över att ha lyckats. Må vara att partistyrelsen ännu får lätt smisk på kongresserna, men den uppsplitande falangstriden är ett minne blott.

Det synbara är att Vägval Vänster inte längre existerar som organiserad fraktion. Men det är samtidigt det skenbara. För resultatet av Ohlys tolvåriga partiledarskap är att Vänsterpartiet idag står samlat på Vägval Vänsters ”realistiska” ståndpunkt, som inte minst inkluderade att partiet skulle göras regeringsdugligt. Just regeringsdugligheten är för övrigt den andra insats som Ohly slår sig för bröstet över, när han summerar sina partiledarår.

Jonas Sjöstedt var inte medlem i Vägval Vänster, men han uttalade sympati för högerfraktionens ståndpunkter, varvid det inte är underligt att kvarvarande frontfigurer för ”förnyarna”, sådana som Johan Lönnroth och Stig Henriksson, är odelat positiva till sin nye ordförande. Det är deras kille som har vunnit.

Som alla andra avfärdar Vänsterpartiet idag det rödgröna samarbetet, såsom det utformades 2010. Men rödgrönt samarbete är fortsatt vägen till politikens förverkligande; någon kraft utanför de parlamentariska församlingarna, som klasskamp och utomparlamentariska opinioner, existerar inte i den genomförbara politikens strategi, särskilt inte i ett parti som lagt ner all verksamhet utom den parlamentariska. Felet 2010 var att de rödgröna skrev ihop sig före valet, vilket krympte utrymmet för självständiga initiativ och som tvingade inte minst Vänsterpartiet att kompromissa sig självt.

Denna ordning vill Sjöstedt ändra på. Han vill att de rödgröna skall deklarerat ambition att regera tillsammans, men utan att presentera någon gemensam valplattform. Istället skall S, MP och V kandidera på egen politik, för att först efter ett eventuellt segerval komma överens om vad de skall göra i regeringsställning.

Det är naturligtvis högst rimligt. Varför skall man ha tre partier om de uppträder som ett? Men knäckfrågan blir ändå vad det regeringsdugliga V är berett att kompromissa bort för lyckan att få administrera kapitalismen som regeringsparti. Om Sjöstedt är beredd att kompromissa bort lika mycket som Ohly & Co övergav inför valet 2010, så blir det inte sten på sten kvar av den vänsterreformistiska politik han nu förfäktar.

”Vi skall utmana regeringen Reinfeldt varje dag fram till valet 2014 och det valet skall vi

vinna. Vi skall få en ny regering och en ny politik”, ropade Sjöstedt inför en jublande kongress.

Gott så. Men vem skall leda regeringen och vilken politik skall den driva? Sjöstedt själv har redan utsett Håkan Juholt till sin regeringschef, om Juholt får sitta kvar, så den delen av frågan är besvarad.

Men den nya politiken är dold i den berömda säcken och plockas fram först efter en eventuell valseger.

Vi moraliserar inte över detta. Parlamentariska partier med regeringsambitioner måste kompromissa, annars vore regeringsbildningar i länder med vår typ av valsysteem närmast omöjliga. Men Sjöstedt måste ändå krävas på besked.

Vad till exempel med de nyliberala budgetreglerna, som Vänsterpartiet så ömkligt skrev under på inför valet 2010, trots att de genererar det budgetsloveri som med automatik ger nedskärningar i det offentliga? I sitt linjetal tog Sjöstedt tillbaka underskriften. Men bara till hälften.

Han vill inte riva upp budgetreglerna, utan modernisera dem för att få med sysselsättningen, en modernisering som för övrigt Anders Borgs f d rådgivare Lars Calmfors redan efterlyst. Men om moderniseringen är ultimativ framgår inte. Allt är möjligt att kompromissa bort.

Just detta är det avgörande. I sitt linjetal definierar sig Sjöstedt som demokratisk socialist, men utan att företräda någon fullständig omvandling av samhället. Hans socialism är av Olof Palmes typ, en mer dräglig och jämlik kapitalism, med mindre finanskapitalism och utan riskkapitalister i välfärden. Han vill ha mer samhällsansvar och mindre marknad, men utan att ifrågasätta kapitalismen som system.

Linjetalet förhåller sig i första hand till dagspolitiken och mycket är bra. Sjöstedt företräder vänsterpolitik i nuet. Men ändå inte. För hur blir vänsterpolitik möjlig? Sjöstedts svar är att rösta på Vänsterpartiet i valet 2014. Det är röstsedeln som är verktyget.

Här går en avgrund mellan V och Kommunistiska Partiet, trots att vi driver flertalet av de krav som Sjöstedt reser. Men vi driver dem som klasskrav, för arbetare och vänstersinnade människor att kämpa för och bilda opinion kring; vi hävdar att det är klasskampen som är förutsättningen för vänsterpolitik, såväl på kort som på lång sikt. Den valsegel som Sjöstedt sätter all sin lit till kan på sin höjd vara ett komplement.

Vi skall inte vara ogina. I ett Sverige som fullständigt domineras av högerens individualism och marknadsliberalism är all vänsteropposition välkommen, också den försiktigt reformistiska. Lockar Sjöstedt människor åt vänster är det bra för det politiska klimatet.

Men vi vill ändå resa ett varningens finger. Sjöstedts verkliga politik är dold i den politiska kompromissens försåtliga säck.

Offensiv

12 januari 2012

Jonas Brännberg

Blir Sjöstedt ett vänsterlyft?

En uppenbart entusiastisk Vänsterpartikongress valde den gångna helgen Jonas Sjöstedt till ny partiledare.

”Jag har varit på många partikongresser i mitt liv, men jag har inte upplevt något liknande. I Vänsterpartiet är Jonas Sjöstedt kung redan efter två dagar” skrev *Aftonbladets* Lena Melin. Trots att flera beslut gick emot partistyrelsens ”pragmatiska” högerlinje ligger partiets inomkapitalistiska och inomparlamentariska linje kvar.

Ett allt större missnöje med det brutala klassamhället i kombination med Socialdemokraternas kris och ”pånyttfödelsen” med Jonas Sjöstedt kan ändå ge Vänsterpartiet ökat stöd i opinionen.

Med maximalt dålig tajming, mitt i EU:s värsta kris, föreslog partistyrelsen att partiet helt skulle sluta driva kravet om utträde ur EU medan man försöker ”vrída EU åt vänster” och i väntan på en opinion för utträde. Den fick dock backa inför kongressen till en luddig kompromiss. I frågan om sextimmarsdagen bifölls en motion mot partistyrelsens vilja om att ”förvandla visionen om sex timmars arbetsdag till konkreta politiska förslag”.

En motion om att förbjuda bemanningsföretag ville den också avslå men den bifölls av kongressen. Kongressen antog också ett strategidokument som bland annat sa att partiet ska agera mer utomparlamentariskt.

Även om besluten kan verka visa på ett motstånd mot ytterligare högersväng kan inga mer långtgående slutsatser dras. Besluten på kongressen har för Vänsterpartiets, precis som övriga etablerade partiers del, ingen större betydelse för den politik som förs. Dagspolitik handlar istället om vad som är ”realistiskt”. Precis som partiledningen erkände på kongressen har till exempel vänsterpartiets ledning inte drivit kravet på EU-utträde, trots åtskilliga kongressbeslut.

På lokal nivå består partiet idag till absolut största delen av parlamentariker i kommuner och landsting. Verkligheten är att de ofta sitter i rödgröna koalitioner som beslutar om nedskärningar i den välfärd som partikongressen säger sig försvara.

Grundproblemet för Vänsterpartiet är att deras lösningar på kapitalismens problem grundar sig på... kapitalismen.

I strategidokumentet sägs att det är ”nödvändigt att bryta finanskapitalets makt och i grunden förändra den ekonomiska politiken” och ”arbeta för en ny ekonomisk världsordning”. Inget skrivs om vilken sorts rörelse som behövs för att det ska vara möjligt och hur den nya ekonomiska världsordningen ska se ut.

Tvärtom sägs det bara att statliga företag och AP-fonder ska användas i samhällets intresse. Dessa ”socialister” kräver inte ens att bankerna, som de själva ger hela skulden för krisen, ska förstatligas i samhällets intresse, utan att de ska ”delas upp” och man ska ”gynna framväxt av gemensamt ägda banker”.

Sverige ska ”investera sig ur krisen” med klimat- och välfärdsinvestering som ger ”kon-

kurrenskraft”. Investeringar som marxister stödjer fullt ut men som inte kan lösa krisen på kapitalistisk grund, utan måste kombineras med ett program för förstatligande av de största företagen och bankerna.

Sjöstedts ord om att ”finanskapitalismens kris präglar Europa” är ingen slump. Partiet är inte socialistiskt utan förespråkar en annan kapitalism istället för ”finanskapitalismen”. Problemet är att det är kapitalismens grundläggande mekanismer som har blåst upp kreditbubblan och gjort spekulation och finanskriser till en dominerande del av systemet.

Utän tvekan är de frågor som Sjöstedt betonade i sitt ”linjetal” i centrum för ilska och oro bland ungdomar och arbetare: massarbetslöshet, osäkra jobb och lönedumpning, privatiserad och nedrustad välfärd, rasism och kvinnoförtryck och klimatkrisen.

Utifrån ett växande missnöje, men samtidigt en i allmänhet låg politisk medvetenhet, finns möjligheter för en ”Sjöstedteffekt”. ”Schymaneffekten”, som gav Vänsterpartiet 12 procent i valet 1998, var på basis av ilskan över S-regeringens brutala nedskärningar.

Idag kan ilskan över högerregeringen i kombination med S kris och MP:s allt tydligare högersväng ge liknande resultat. Det är inte heller omöjligt att Jonas Sjöstedt kan svänga till vänster i retoriken om han ser att det lönar sig. En ny ”Juholtaffär” med tillhörande mediedrev kan dock göra att förväntningarna kommer på skam.

Ändå är Vänsterpartiet oundvikligen inne i en återvändsgränd eftersom det står handfallet inför kapitalismens kris, både vad gäller alternativ och den kamp som behövs för att bekämpa den. Ett nytt kämpande arbetarparti måste byggas med ett tydligt socialistiskt program. I kampen för ett sådant måste även radikala vänsterpartister som ser partiets begränsningar bjudas in till diskussionerna.

Internationalen

13 januari 2012

Ledare

Kan Sjöstedt lyfta vänstern?

”Vår vision är självklar och enkel, den är allas lika värde och allas frihet...Därför är vi socialister och feminister”. Orden är Jonas Sjöstedts när han, efter att en överväldigande majoritet på Vänsterpartiets kongress valt honom till ny ordförande, håller sitt linjetal.

”Vänsterns frälsare”, även om inte alla epitet är lika översvallande har det framskapat en aura av euforisk optimism omkring den nye ledaren. Vänsterpartiets tid som ett ”futtigt” femprocentparti ska snart vara ett minne blott.

Sjöstedt signalerar löftesrikt att klimatfrågan nu ska sättas i fokus, och att däri även inbegrips en progressiv fördelningspolitik och förslag om arbetstidsförkortning. Därtill, vill han, åtminstone i begränsad omfattning, lyfta frågor om ägandet, som de offentliga pensionsfondernas potentiella makt och att staten blir en aktiv ägare i strategiska företag som exempelvis Vattenfall.

Men, trots den nye ledarens goda intentioner, tydliggör även den senaste kongressen att Vänsterpartiets grundläggande problem kvarstår:

- Kapitalismen befinner sig i djup systemkris och kan inte längre erbjuda det elementära av arbete och välfärd. Miljontals människor världen över – från arabiska våren till proteströrelserna i Sydeuropa och USA – söker alternativ. Men Vänsterpartiet är ännu fjättrat inom det kapitalistiska systemets ramar. När man talar om vilka resurser som finns till att bygga den sociala välfärden exkluderar man nästan helt de enorma rikedomar som ackumuleras i det privata näringslivet. Man vill inte heller gå så långt som till ett samhälleligt övertagande av storbankerna. Talande var också alternativlösheten på kongressen inför nedläggningen av SAAB.

- Partiet saknar en ordentlig utomparlamentarisk och antikapitalistisk praktik och strategi för att samla till brett motstånd, och blir därför det rådande systemets och det parlamentariska köpsläendets fånge. Visst gör många medlemmar ett gott jobb inom fackföreningar och sociala rörelser men partiets resurser är inte koncentrerade till att gemensamt mobilisera dessa krafter. Det är grunden till att man redan nu understryker att målet om oppositionen vinner majoritet i valet 2014 är regeringssamverkan med S och Mp, trots att man är väl medveten om att det betyder att stora delar av den egna politiken förvisas till malpåsen.

I dagens Sverige är vänsterkrafter svagare än någonsin i modern tid. Om Vänsterpartiet i högre grad lyckas föra ut en politik som utmanar de övriga riksdagspartiernas högerpolitik kan hela den svenska vänstern stärkas. Om partiet därtill välkomnar alla radikala socialistiska strömningar till ett verkligt pluralistiskt massparti finns chansen att förändra politikens styrkeförhållanden – missa inte den möjligheten!

Nya Arbetartidningen

13 januari 2012

Jan Hägglund

Valet av Sjöstedt innebär ett nytt parti – under samma namn

Vänsterpartiet har brutit med stalinismen – men också med socialism och klasskamp

Valet av Jonas Sjöstedt innebar slutpunkten på den politiska dragkamp som pågått alltsedan Sovjets dåvarande ledare, Nikita Chrusjtjov, avslöjade Stalins ofattbara brott år 1956. Denna, över 50-åriga, dragkamp har fått sina kanske mest symboliska uttryck genom fem byten av partiledare och två namnbyten på partiet. Och genom valet av Sjöstedt har V nu kapat sina historiska rötter.

Det fanns länge en väldig skillnad mellan Socialdemokraterna och Skp. Under Andra Världskriget var skillnaden så stor att S (tillsammans med dåvarande M, FP och C) satte medlemmar från Skp i så kallade arbetsläger (koncentrationsläger), bl a i Storsien i Norrbotten. Motivet var att Skp tog order från Moskva. Idag finns inte sådana skillnader mellan S och V. Alla vet att dessa två partier – tillsammans med MP – satsade på att bilda en sk röd-grön regering i det senaste valet.

Alla partier har naturligtvis förändrats sedan Andra Världskriget. Men om ett parti, helt och hållet, bryter med sitt tidigare program och arbetsmetoder och just därför även byter namn, inte en utan två gånger, så är det inte längre samma parti. Detta är fallet med Vänsterpartiet idag. Tiden kommer att visa att just valet av Sjöstedt borde betecknats som en grundningskongress för bildandet av ett nytt – och mindre – socialdemokratiskt parti.

Vi ska i korta drag berätta historien om hur Skp/Vpk upphörde att existera. Och hur dagens V föddes genom valet av Jonas Sjöstedt. Denna historia är starkt förknippad med byten av ledare och namn.

Ledare och program

1964: Under Hermansson tog Skp sina första, försiktiga, steg bort från sitt beroende av Sovjet. Och låt oss tala klarspråk. Partiets beroende bestod inte bara av en solidaritet med det land som till priset av 25 miljoner döda besegrade Nazi-Tyskland. Beroendet bestod även av mutor i form av reda pengar och semesterresor till bl a Sovjet och dåvarande Östtyskland (DDR). Plus ”skolning”.

Hermanssons försök att distansera sig underströks av 1967 års namnbyte till Vpk. Begreppet ”kommunism” kompletterades med begreppet ”vänsterparti”. Syftet var tvåfaldigt. Dels att bredda partiets bas (man skulle inte behöva vara kommunist för att rösta på, eller bli medlem i, partiet). Dels att distansera sig från Sovjet, som använde våld, bl a mot folkliga resningar i Polen, Ungern och Tjeckoslovakien.

1975: Under Lars Werner stoppades ”frigörelsen”. Istället intensifierades kontakterna med Öst-staterna under slutet av 70-talet. Werners politiske sekreterare berättade för ”Kalla Fakta” att hela Vpk-etablissemangen åkte runt i öst och vädjade till bl a Sovjet och DDR att bibehålla kontakterna med partiet (och inte med utbrytningen Apk). Reste gjorde även partiets ungdomsförbund, som stod extra nära regimerna i öst. En av de mest okritiska till stalinist-

staterna var Lars Ohly, då en ledande person inom ungdomsförbundet. Partiledningen var även flitiga besökare på bl a östtyska ambassaden i Sverige. Till de mer osmakliga inslagen, från Kalla Fakta, hör att Lars Werner både tiggde (och fick) sprit, resor och presenter. Men den värsta, kända, politiska skandalen efter kriget ägde rum 1978. Vpk hade utarbetat ett s k ”demokratiskt manifest” till sin kongress. I detta kritiserades bristen på demokratiska fri- och rättigheter i Öst. För att stoppa manifestet hotade delegationen från Sovjet att lämna kongressen. Detta resulterade att manifestet drogs tillbaka! Så sent som 1978 hade alltså Sovjet, i praktiken, en politisk vetorätt inom Vpk. Under Werner sker alltså en kraftfull reaktion på Hermanssons, försiktiga, försök till frigörelse. Trots detta byter Vpk namn till V under Werner (1990). Men namnbytet måste ses mot bakgrund av en pågående upplösning av både Sovjet och resten av öst-blocket.

1993: Gudrun Schyman utgör i sin tur en politisk reaktion på Lars Werners ”beroende” av Öst. Hon blir den första partiledaren som tar avstånd från ”kommunismen” och ges stämpeln ”förnyare”. Men en långt viktigare politisk faktor än relationerna inom V är naturligtvis Sovjets sammanbrott 1991. De gamla stalinisterna inom V kan inte längre stödja sig på kontakterna med de en gång så mäktiga statsapparaterna i Öst. Oförmögen att utveckla en självständig politik byter Gudrun Schyman ut en krycka mot en annan. Istället för att stödja sig på statsapparaten i Sovjet beslutar sig de ledande inom V att stödja sig på statsapparaten i Sverige. Då Socialdemokraterna återtar makten 1994 påbörjar Göran Persson väst-världens hårdaste nedskärningsprogram. Vänsterpartiets nya identitet – efter Sovjets fall – formas under dessa år. Av de nedskärningar och besparingar på 126 miljarder som genomförs fram till 1998 stödjer V (under Schymans ledning) 114 miljarder. Genom sin förmåga till dubbelspel lyckas Schyman dels få en aldrig tidigare skådad uppmärksamhet som S samarbetspartner, dels fånga upp de väljare som är djupt besvikna med S nedskärningar (trots att V under Schymans deltar i nedskärningarna). Detta innebär att V nästan fördubblas i riksdagsvalet 1998. Jonas Sjöstedt tillhör de som stöder den nedskärningspolitik som V deltar i.

En bestående effekt av Schymans ledarskap är att ett skikt vänsterpartister får smak på makten. På flera sätt. De får en möjlighet att förhandla med regeringspartiet S (även om det bara handlar om nedskärningar). Antalet V-ledamöter i riksdagen nästan fördubblades. Partiet kom att styra ca 100 kommuner tillsammans med S och MP. Överallt är V angelägna om att visa att de klarar av att regera. Innebörden är att de, så gott som alltid, väljer makten i stället för att försvara vård-skola-omsorg. I Stockholms landsting var partiet med och skar bort ca 6000 vårdjobb 1996. Då det kvinnodominerade facket Kommunal går ut i strejk år 2003 når partiet sitt absoluta lågvattenmärke. Heltidspolitiker från V agerade strejkbrytare!

2004: Lars Ohly väljs till ny ordförande. Han utgör återigen en reaktion – på föregångaren och ”förnyaren” Schyman. Redan 2003 ses Jonas Sjöstedt som ”förnyarnas” alternativ efter Schyman, men stämningen på kongressen är för Ohly. Valet av Ohly skapar dock en ny spricka inom V. Denna gång handlar det dock inte främst om synen på det upplösta Sovjet. Det handlar mer om att det nya skikt av vänsterpartister som vuxit fram under Schyman – och som vant sig vid makt, privilegier och nedskärningar – inte känner sig inte tillfreds med att den omvandling av V som skett sedan Werners avgång bromsas upp genom valet av Ohly. Johan Lönnroth, ekonomisk expert för V, försvarar hårt partiets samarbete med Göran Persson och därmed också V:s nedskärningspolitik. Lönnroth tar även initiativ till ”Vägval Vänster” – som under en period blir forum för oppositionen mot de segerrika traditionalisterna runt Lars Ohly.

Ohly verkar dock inte alls ha förstått de nya förutsättningarna efter stalinismens sammanbrott

i Östeuropa och de nya vindarna i Kina. Under förnedrande former tvingas han 2005 sluta att kalla sig för kommunist samt även lämna Svensk-Kubanska Föreningen. Ohly visar sig inte heller slå vakt om välfärden på ett bättre sätt än Schyman. Då Ohly valdes sågs han som en representant för partiets ”vänster”. Men inte heller detta kan han leva upp till. I samband med det röd-gröna samarbetet inför valet 2010 kompromissar han bort nästan alla av partiets hjärtefrågor. Några exempel: kravet på 6-timmars arbetsdag, motståndet mot pensionsreformen, 95 procent av alliansens jobbskatteavdrag, sänkt fastighetsskatt, fortsatt samarbete med Nato, EU-motståndet överges och betyg för o m årskurs 9.

Ohlys dubbla misslyckande plogar vägen för en total triumf för ”förnyarna”. Dels sviker han den krympande skara som vill kalla sig kommunister och vurmar för Kuba. Dels visar det sig, då det kommer till kritan, att partiet under Ohly inte heller står upp mot nedskärningarna. Nederlaget för de röd-gröna, i kombination med försvagningen av S, innebär slutet för ”traditionalisterna”. De kan varken luta sig mot Sovjet eller mot socialdemokratin. För första gången måste V klara sig självt.

Detta innebär att partiet, varken i ord eller handling, har råd att utmana kapitalismen. Det som nu gäller är två saker: dels att vinna väljare, dels att tillgodose det nya skikt som Schyman öppnade dörren för. Och personen som ska göra detta har väntat i kulisserna sedan 2003. Sammanbrottet för Sovjet och östblocket, tillsammans med Ohlys oförmåga att utforma ett ”traditionalist-alternativ”, innebär det definitiva slutet för den tradition från Skp/Vpk som under ca 20 år lyckats leva vidare inom V. Men genom valet av Sjöstedt är kampen slut. I januari 2012 föddes ett nytt socialdemokratiskt parti i Sverige. Samtidigt avled arvet från Skp/Vpk.

Problemet är att Vänsterpartiet, under Sjöstedt, tillsammans med resterna av stalinismen även slänger ut klasskampen och socialismen.

Tabell: Partiledare och namnbyten

Partiledare, vald år	Namnbyten, år
C H Hermansson 1964	Skp blir Vpk 1967
Lars Werner 1975	Vpk blir V 1990
Gudrun Schyman 1993	
Lars Ohly 2004	
Jonas Sjöstedt 2012	

Patrik Brännberg

Vänsterpartiet och eurokrisen

Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt vill ”avveckla Euron under ordnade former”. Enligt Sjöstedt (VF 9/12-11) ska ”den internationella valutamarknaden” bestämma hur mycket de nya nationella valutorna ska vara värda. I praktiken vill Sjöstedt alltså, med hjälp av den internationella valutamarknaden, avveckla Euron ”under ordnade former”.

En del i Sjöstedts EU-kritik är de nedskärningar som nu genomförs i Grekland, Portugal, Spanien osv. Istället vill han lösa krisen i dessa länder genom att införa nationella valutor. I praktiken är Sjöstedts lösning nationalistisk: varje land ska klara sig själv genom att devalvera (minska sin egen valutas värde gentemot andra valutor). Men den egentliga innebörden av en

devalvering är att pengar överförs från löntagare och offentlig sektor till framför allt exportföretagen. Lönerna i exempelvis Grekland skulle kunna halveras över en natt. Och även om en devalvering genomförs är det inte säkert att krisen är över. De stora skulder som vissa av länderna har utomlands skulle nämligen bli ännu större om värdet på den egna valutan sjönk.

Sjöstedts kritik av EU:s nedskärningar klingar falskt mot bakgrund av det kraftfulla stöd som han ger till de nedskärningar som Socialdemokrater, tillsammans med V, genomförde på 90-talet. I Svenska Dagbladet (2 sept 2011) skriver han att det var ”bra och nödvändigt” att Vänsterpartiet deltog i saneringen av ”statens finanser efter 90-talskrisen”, även om det ledde till en del negativa konsekvenser. Faktum är att dessa nedskärningar, som främst drabbade lågavlönade kvinnodominerade yrken inom offentlig sektor, delvis hade som syfte att anpassa Sverige till EU:s konvergenskrav.

Ännu ett nationalistiskt inslag hos Sjöstedt är att han menar att Sverige, tack vare den egna ”valutan och stabila statsfinanser”, är i ett bättre läge än andra länder om Euron kollapsar (VF 9 dec 2011). Men fakta talar sitt tydliga språk. Sverige är ett av världens mest exportberoende länder. Exporten motsvarar över 50 % av svensk BNP. Nästan 70 % av denna export går till andra länder i Europa – huvuddelen till Eurozonen. En kollaps för Euron skulle drabba svensk ekonomi, arbetstillfällena och välfärd som ett hammarslag. En konkurrens mellan Europas länder om att devalvera sin egen valuta och på så sätt gynna sin egen export skulle vara ett ytterligare hot mot svensk, och europeisk, välfärd.

Även om Arbetarpartiet motsatte sig införandet av den gemensamma valutan 1999 inser vi att ett sammanbrott för Euron skulle få oöverskådliga konsekvenser. Den ”internationella valutamarknaden” skulle kasta sig över de försvagade medlemsländerna och deras valutor med en våg av spekulation. Ingen skulle veta hur mycket en viss valuta är värd. Därmed skulle det också vara omöjligt att veta om banker, företag eller stater kunde betala sina skulder och fakturor. Ekonomiska transaktioner som handel, lån och investeringar skulle stanna av. Arbetstillfällena och välfärd skulle drabbas av ett dråpslag (speciellt i ett läge där bankerna inte är nationaliserade!) Levnadsstandarden skulle riskera att sänkas till en nivå vi inte sett i Väst-europa på decennier.

Det finns ingen väg tillbaka. Istället för en kollaps för euron måste lösningen på krisen i Europa istället bygga på internationalistiskt samarbete mellan löntagarnas organisationer i olika länder, på att kampen mot nedskärningar och lönedumpning samordnas över hela kontinenten. Lösningen måste också bygga på en överföring av makt och tillgångar från storföretagens ägare till arbetare, pensionärer och ungdomar. Kapitalets EU och EMU-samarbeten måste utmanas av ett löntagarnas socialistiska Europa.

Med arbetarrörelsen mot alliansen eller för V mot S – vilken väg väljer Sjöstedt?

Redaktionen

Krisen för socialdemokratin har blivit så djup att den hotar arbetarrörelsens själva existens. Med begreppet arbetarrörelse menar vi dels starka fackföreningar som slår vakt om sina medlemmars intresse genom facklig kamp för bättre löner och anställningstrygghet samt goda villkor vid arbetslöshet och pensionering. Men i begreppet arbetarrörelse ingår även att fackföreningarna skapat sig politiska partier som dels stöttat den fackliga kampen, dels samlat många yrkes- och samhällsgrupper bakom krav som berört även andra villkor för fackets medlemmar (och deras familjer). Viktiga krav har varit rätten till utbildning, sjukvård, barn-

och äldreomsorg.

I Sverige har i praktiken socialdemokratin, ensam, utgjort det parti genom vilket facken fört fram sin politik. I samband med krisen för S hotas nu själva traditionen av en arbetarrörelse i Sverige. Socialdemokratin har öppnat för angrepp, dels från yttre fiender som Moderaterna och arbetsgivarna, dels även från ”inre” fiender i form av den anti-fackliga högerflygeln inom S-ledningen själv. Till de anti-fackliga räknar vi bl a kretsen kring Mona Sahlin och Thomas Östros.

Arbetarrörelsen – en enhetsfront mot den samlade borgerligheten

Arbetarpartiet försvarar inte något speciellt riksdagsparti eller någon partiledare. Exempelvis Socialdemokraterna eller Håkan Juholt. Det vi däremot slår vakt om är själva principen av en arbetarrörelse. För arbetarna behöver en rörelse. Detta för att klara av att slå tillbaka de allt aggressivare angreppen från den samlade borgerligheten. Dels den politiska borgerligheten ledd av Moderaterna, dels av banker och storföretag med Wallenberg i spetsen, dels av spetsarna inom statsmaskineriet.

Med arbetare avser vi medlemmarna inom LO, TCO och vissa SACO-grupper. Arbetarna behöver partier, som instrument för den parlamentariska kampen, t ex inom riksdagen. De behöver fackföreningar för den utomparlamentariska kampen, på arbetsplatser och i avtalsrörelser. Det behövs en arbetarrörelse som samordnar den parlamentariska och utomparlamentariska kampen; strejker på arbetsplatserna för högre löner måste samordnas med krav i riksdagen på stärkt lagstiftning mot lönedumpning.

Stöd för nya nedskärningar eller strejk mot desamma?

Krisen kommer just när arbetarrörelsen behövs som mest. Efter valet bedriver borgerligheten mer och mer av sin klasskamp utanför riksdagen genom utomparlamentariska metoder. Den använder sin kontroll av ekonomins nyckelsektorer till att pressa ned löner och luckra upp arbetsrätten, detta genom att flytta kapital och arbetskraft mellan länder. Därför krävs det en stark arbetarrörelse bestående av kampvilliga fackföreningar och ett landsomfattande parti – eller en allians av partier – vars medlemmar går i spetsen för att organisera strejker, och annan utomparlamentarisk kamp, till försvar mot moderaternas och företagens angrepp.

I detta läge signalerar Sjöstedt att han tar avstånd från kampen mot nedskärningar. I SvD (2/9-11) berömmar han sig över att V deltog i det brutala nedskärningsprogram som S genomförde under Göran Persson. Om denna ”sanering” av statsfinanserna säger Sjöstedt att den var ”bra och nödvändig”. Sjöstedt sänder därmed en signal – inte bara till S utan även till MP och Alliansen: ”hans” V kommer att vara en pålitlig tillgång i regeringsställning. Arbetarpartiet befarar att V, under Sjöstedt, kommer att bli det parti som, mer än något annat, kommer att låta sitt agerande begränsas till vad som är möjligt inom ramen för riksdag och kommuner. Arbetarpartiet tror att V kommer att tala indignerat, t ex om bemanningsföretag och lönedumpning, och även trycka på rätt knappar då det blir dags för omröstning. Men mer än prat, och tryck på knappar, tror vi inte att det kommer att bli från V:s sida. Att Sjöstedt knappt nämnt den stundande avtalsrörelsen understryker detta. Det mesta tyder på att Sjöstedt, i sin strävan att få ingå i en framtida regering, är beredd att överge de sista resterna inom V av socialism och klasskamp.

Med S mot alliansen – eller för V mot S

Sedan utgivningen av förra numret av denna tidning har krisen inom S blivit än djupare genom att den fd ministern Ylva Johansson, S, sällat sig till den växande skara som idkar krypskytte mot Juholt sedan ytterligare en opinionsmätning gav S under 25 procent. Ännu en

seger för högeralliansen i valet 2014 innebär att arbetarrörelsen riskerar att falla sönder i sina beståndsdelar. Detta genom att banden mellan socialdemokratin och facket bryts, vilket skulle förvandla S till ytterligare ett borgerligt parti.

Borgerligheten drömmer om en situation som den i USA. Där saknar fackföreningarna ett parti som slår vakt om dess intressen, bl a av strejkrätt och kollektivavtal. Arbetarpartiet vill slå vakt om en situation där kopplingen mellan fackföreningar och politiska partier utgör grunden för arbetarrörelsen. Och där flera partier, t ex Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Arbetarpartiet, jobbar för att stärka banden till arbetsplatserna.

När applåderna tystnat måste Sjöstedt ta ställning till bl a följande frågor:

Ett: vill Vänsterpartiet slå vakt om kopplingen mellan fackföreningar och politiska partier – själva grunden för en arbetarrörelse?

Två: är Sjöstedt beredd att uppmana V:s medlemmar att ta initiativ och mobilisera folk på arbetsplatser, och i lokala fack, till att försvara sig även med demonstrationer och lokala strejker mot borgerlighetens allt brutalare angrepp?

Tre: kommer Vänsterpartiet att göra som MP och i första hand försöka erövra väljare från S, eller kommer partiet att försöka ta enhetsinitiativ som kan samla hela arbetarrörelsen för att besegra borgerligheten, dels i avtalsrörelsen, dels i valet 2014?

Arbetarmakt

19 januari 2012

Nicholas Rahm

Vänsterpartiets kongress: Tryckande behov av vänsterpolitik

Jonas Sjöstedt, ny V-ordförande

Det var många inom vänstern – och utanför – som höll ett öga eller två på Vänsterpartiets kongress, den 38:e i ordningen. Kongressen varade mellan den 5 och 8 januari och kunde delvis följas på TV:n och helt på SVT Play.

Frågan de som följde kongressen vill ha svar på var och är: Vart går Vänsterpartiet? Högern har sina skäl till att vilja veta. Socialdemokraterna har sina. Och den revolutionära vänstern utanför (V) slutligen sina.

För högerpartierna i Alliansen är kongressen intressant främst ur perspektivet på ett rödgrönt samarbete inför valet 2014; å ena sidan ser man hellre ett (V) med identitetskris som fortsätter att anpassa sig efter Socialdemokraterna, å andra sidan fruktar man i hemlighet ett (V) som går åt vänster – något som skulle kunna riskera att gjuta liv i och ge ryggtöd åt vänstern inom Socialdemokratin och fackföreningsrörelsen. Å andra sidan försöker borgarna trösta sig med att om (V) går ”för långt” åt vänster så fjärrar de sig ifrån Socialdemokraterna och Miljöpartiet, vilket skulle försvaga ett rödgrönt samarbete – åt detta gnuggar de gärna händerna i förtjusning – och, resoneras det, bidra till att isolera (V) ytterligare. I borgerlighetens ögon är det enda viktiga att vinna val och det går bara att göra genom att fiska röster hos samhällets mellan- och övre skikt. Sanningen är dock att om (V) köpte detta resonemang så skulle de tveklöst isoleras ytterligare som politisk kraft. (V) borde använda en stor del av sina resurser åt att organisera och mobilisera alla de människor som har fått det rejält sämre under de två borgerliga regeringarna – får man med sig de längst bak skulle det kunna radikaliserar hela arbetarklassen och sätta arbetarrörelsen i, just det, rörelse.

Att Vänsterpartiets kongress beslutade att föra fram kravet på sex timmars arbetsdag som en profilfråga samt ett förbud mot bemanningsföretag är mycket bra. Det är glädjande att kongressen vann mot partistyrelsen i dessa två självklara och viktiga frågor, men att det

överhuvudtaget finns en konflikt innebär att de som anser att frågorna är lika självklara som viktiga får lov att vara på sin vakt mot eventuell vacklan från partistyrelsens sida i hur besluten kommer att implementeras. Jonas Sjöstedt själv uttrycker det som att de är ”långsiktiga krav”, men att ”det inte är något fel med att ha visioner”. Onekligen. Och det är inte heller fel att ha en radikal politik som ska införas i verkligheten så snart som möjligt. För en arbetarorganisation borde kravet på sex timmars arbetsdag med bibehållen lön och ett förbud mot bemanningsföretag inte ens vara uppe för debatt.

Det pratas mycket – både i och utanför (V) – om att ett allt för vänsterinriktat parti skulle omöjliggöra ett samarbete med Socialdemokraterna. Men det talas mindre om möjligheten av att (V) skulle kunna påverka Socialdemokraterna åt vänster. Detta är förstås ingen självklarhet och beror på många faktorer – maktbalansen i fackföreningarna mellan gräsrotterna och den förvirrade och helt kompromissinriktade byråkratin, stämningarna och kampvilligheten i arbetarklassen, huruvida de vänsterinriktade och fackliga elementen inom Socialdemokratin är villiga att organisera eller pressas till att organisera kamp.

Men om (V) vill växa som politisk kraft måste partiet först definiera sig som en självständig politisk kraft. Men när (V) definierar sig självt som självständigt gentemot något blir det alltid gentemot Socialdemokratin, aldrig som ett arbetarparti oberoende ifrån borgerligheten, parlamentarismen och kapitalismen. Under hösten har diskussionen om (V) visavi Socialdemokratin fullständigt präglat partiet; samtidigt har SAAB fallit sönder med ett enormt slöseri med kunskap, teknologi och mänskliga resurser som följd. Istället för att försvinna i sin egen villrådighet borde Vänsterpartiet ha slängt in sina resurser i striden om SAAB. Men partiet har varit tyst. Kan vi hoppas på att det tar bladet från munnen efter kongressen och uttalar sig för förstatligande och arbetarkontroll av alla fabriker som i framtiden hotas av nedläggning? Det vore oklokt att hoppas på det, speciellt som partiet inte står för något sånt. Kan vi då hoppas på att partiet, givet sina löften att bli ett miljöparti, engagerar sig för att rädda den svenska bilindustrin under en omställning för att möta miljöns och kollektivtrafikens behov? Som sagt, det vore oklokt att hoppas på för mycket.

Skenbart har kongressen gått ut på utstaka en ”självständig” profil för partiet, och som efter de flesta partikongresser är optimismen stor. Hela partiet verkar befinna sig i ett tillstånd av kamplust. Detta är naturligtvis något bra. Och här kommer den revolutionära vänsterns intresse för kongressen in; för i sista hand är även den beroende av den reformistiska arbetarrörelsens landvinningar och att den inte överger sina positioner. Vi konstaterar att kongressen inte innebar fler förvirrade steg åt höger, men samtidigt innebar den inte heller några kvalitativa steg åt vänster; som många har poängterat – inte minst de själva – så är de idéer som för tio år sen introducerades i partiet av högerfalangen kring de s.k. ”förnyarna” nu självklarheter. Det vill säga en fadd och – ju mer borgerligheten fördjupar sitt nyliberala klassprojekt – allt mer visionslös keynesianism kombinerat med en gammaldags socialdemokratisk retorik och ett överdrivet fokus på parlamentarism på bekostnad av radikal kritik av det klassamhälle som parlamentarismen är utformad efter.

Partiet kanske kan glädjas över att kongressen inte innebar en fortsatt anpassning åt höger, men det innebär också att (V) fortsättningsvis kommer befinna sig i ett tillstånd av mer eller mindre bubblande identitetskris. Trots att stora delar av partiet är missnöjda med att det rödgröna samarbetet innebar att partiet tvingades kompromissa bort viktiga frågor för att kunna sitta i samma båt – vilken som bekant sjönk – tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och att det på sina håll har lovats heligt och dyrt att det inte ska upprepas inför nästa val, så förblir ett rödgrönt samarbete målet inför nästa val. Att här ryms en motsättning

behöver inte påpekas.

Om (V) vill nå sitt mål att till nästa val få 10–15 procent av rösterna måste det först och främst lära sig att bredda sin bas utan att för den skull tro att det behöver posera som sossar eller ställa sig in hos socialdemokratin, det vill säga i praktiken dess styrande byråkrati, det vill säga om (V) lär sig att inte bara kalla sig socialister utan också vara det i handling genom att organisera och delta i både facklig och utomparlamentarisk kamp mot nedskärningar, attacker på välfärden och alla former av försämringar för de partiet säger sig representera. För socialister är kraven på full sysselsättning och sex timmars arbetsdag med bibehållen lön inte så mycket visioner som det är konkreta förslag för att flytta fram arbetarklassens positioner på bekostnad av borgerlighetens.

Vänsterpartiet har som förut att välja mellan att återknyta till den revolutionärt marxistiska analysen och kritiken av kapitalismen och se vad som är av betydelse – att just försvara och flytta fram arbetarklassens positioner i strid mot borgerligheten (oavsett om den för tillfället bär en (S)-knapp på kavajen) – eller att förlora sig självt i meningslösa och i längden diskrediterande parlamentariska överenskommelser och glömma bort sin egen roll som utmanare av det borgerliga klassamhället. Det blir upp till de medlemmar som vill se ett kämpande socialistiskt vänsterparti att slåss för detta i sitt parti. Men under tiden blir behovet av ett mot borgerliga intressen kompromisslöst arbetarparti allt mer trängande.